

Bescherming van persoonsgegevens: een belangrijke uitdaging in onze digitale maatschappij!

Basisbeginselen en nieuwigheden van de herziene Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG):

een nieuw juridisch kader dat ondubbelzinnig en geharmoniseerd is.

Gezien de onvermijdelijke invloed van nieuwe technologieën op het verzamelen en delen van persoonsgegevens heeft de Europese Unie beslist om het Europees recht inzake de bescherming van het privéleven te hervormen. En dus werd in april 2016 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) goedgekeurd, die een strikt en coherent kader voor gegevensbescherming in de Europese Unie moet bieden. Bovendien kunnen natuurlijke personen voortaan de controle over hun eigen persoonsgegevens behouden.

In dit artikel schetsen we de grote lijnen van dit nieuwe juridische kader, dat in de eerste plaats de lokale besturen aanbelangt.

Beginselen en verantwoordelijkheden

De verordening somt de kernbeginselen inzake de verwerking van persoonsgegevens op en bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke moet waarborgen dat deze beginselen nageleefd worden en de naleving moet kunnen aantonen. De beginselen betreffen meer bepaald de behoorlijke, rechtmatige en transparante verwerking, doelbinding, minimale gegevensverwerking, de juistheid van de gegevens, opslagbeperking en tot slot integriteit en vertrouwelijkheid. Dit laatste houdt in dat de verwerkingsverantwoordelijke passende technische of organisatorische maatregelen neemt om de beveiliging van de gegevens te waarborgen en ze dus onder meer beschermt tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging.

Uitdrukkelijke toestemming en intrekking van de toestemming

De verwerking van gegevens wordt met name als rechtmatig beschouwd wanneer de betrokkene toestemming gegeven heeft. De AVG heeft de voorwaarden voor het uitdrukken van die toestemming versterkt. Zo moet de toestemming voortaan niet meer alleen vrijelijk en specifiek zijn, maar ook geïnformeerd en ondubbelzinnig. De verwerkingsverantwoordelijke moet kunnen aantonen dat de betrokkene door middel van een verklaring of een duidelijke actieve handeling ingestemd heeft met de verwerking van zijn persoonsgegevens.

Bovendien bepaalt de Europese wetgeving voortaan dat de betrokkene het recht heeft om zijn toestemming te allen tijde in te trekken en dat hij geïnformeerd moet zijn over die mogelijkheid.

Recht op overdraagbaarheid van gegevens

Dit nieuwe recht in de AVG geeft de betrokkenen de mogelijkheid om de persoonsgegevens die zij aan een verwerkingsverantwoordelijke verstrekt hebben, te verkrijgen in een gestructureerde, gangbare en machineleesbare vorm. Dit recht is alleen van toepassing wanneer de verwerking van persoonsgegevens berust op toestemming of de uitvoering van een overeenkomst.

Profilering

Net als richtlijn 95/46 beschermt de AVG de burger tegen besluiten die uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerd zijn waaraan voor hem rechtsgevolgen verbonden zijn of die hem in aanmerkelijke mate treffen. In dat kader geeft de Europese wetgever als voorbeeld de automatische weigering van een online ingediende kredietaanvraag of van verwerking van sollicitaties via internet zonder menselijke tussenkomst¹. De nieuwe regelgeving preciseert voortaan dat geautomatiseerde verwerking profilering omvat². In artikel 22 van de AVG worden overigens de gevallen genoemd waarin de besluitvorming op basis van geautomatiseerde verwerking (met inbegrip van profilering) toch toegestaan is.

Gevoelige gegevens

Genetische en biometrische gegevens zijn toegevoegd aan de lijst met gevoeligere gegevens, naast de gegevens die verband houden met ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen en het lidmaatschap van een vakbond. De verwerking van dergelijke gevoelige gegevens is in principe verboden. De AVG somt wel een aantal mogelijke gevallen op waarin dergelijke gegevens toch verwerkt mogen worden, bijvoorbeeld in het kader van het arbeidsrecht, de arbeidsgeneeskunde, het stellen van medische diagnoses, het verstrekken van gezondheidszorg of sociale diensten en de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering.

Aanwijzing van functionaris voor gegevensverwerking of 'Data Protection Officer' (DPO)

In diverse gevallen – en met name wanneer de gegevensverwerking verricht wordt door een overheidsinstantie of overheidsorgaan³ – moet een functionaris voor gegevensbescherming aangewezen worden. Eenzelfde functionaris voor gegevensbescherming kan aangewezen worden voor verschillende overheidsinstanties of -organen, met inachtneming van hun organisatiestructuur en omvang. De verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker zorgen ervoor dat de functionaris voor gegevensbescherming naar behoren en tijdig betrokken wordt bij alle aangelegenheden die verband houden met de bescherming van persoonsgegevens. De functionaris voor gegevensbescherming kan een personeelslid van de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker zijn op voorwaarde dat hij zijn deskundigheid op het gebied van de wetgeving en de praktijk inzake gegevensbescherming kan aantonen. De functie kan ook vervuld worden door een dienstverlener die de taken op grond van een dienstverleningsovereenkomst verricht.

Om zijn gehele onafhankelijkheid te garanderen, mag de functionaris voor gegevensbescherming geen instructies ontvangen met betrekking tot de uitvoering van zijn taken. Bovendien mag hij door de

¹ Zie overweging 71 van de AVG.

² Volgens overweging 71 van de AVG bestaat profilering in "de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens ter beoordeling van persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon, met name om kenmerken betreffende beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren of interesses, betrouwbaarheid of gedrag, locatie of verplaatsingen van de betrokkene te analyseren of te voorspellen (...)."

³ Deze begrippen zullen gedefinieerd moeten worden door de nationale wetgevers, zoals blijkt uit de "Richtlijnen betreffende de Data Protection Officer (DPO)" (u kunt de richtlijnen in het Engels raadplegen: [Guidelines on Data Protection Officers \('DPOs'\)](#))

verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker niet ontslagen of gestraft worden voor de uitvoering van zijn taken.

Van verplichte kennisgeving naar effectbeoordeling

Aangezien de algemene verplichting om de toezichhoudende autoriteiten op de hoogte te stellen van de verwerking van persoonsgegevens vaak een overmatige en zelfs onproductieve administratieve en financiële last meebrengt, heeft de Europese wetgever beslist om in de plaats daarvan een nieuw mechanisme in te voeren: de effectbeoordeling. De AVG legt de verwerkingsverantwoordelijke voortaan op om vóór de verwerking een beoordeling uit te voeren van het effect van de beoogde verwerkingsactiviteiten op de bescherming van de persoonsgegevens wanneer een soort verwerking, in het bijzonder een verwerking waarbij nieuwe technologieën gebruikt worden, gelet op de aard, de omvang, de context en de doeleinden daarvan, waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. De verwerkingsverantwoordelijke wint bij het uitvoeren van deze effectbeoordeling het advies van de functionaris voor gegevensbescherming in. Zo'n effectbeoordeling is vooral noodzakelijk in geval van stelselmatige en grootschalige monitoring van openbaar toegankelijke ruimten en in geval van grootschalige verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens of van gegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten.

Register van de verwerkingsactiviteiten

De naam en contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke, van diens vertegenwoordiger en van de functionaris voor gegevensbescherming, de verwerkingsdoeleinden, de beschrijving van de categorieën van betrokkenen en van de categorieën van persoonsgegevens, (indien mogelijk) de beoogde termijnen waarbinnen de verschillende categorieën van gegevens gewist moeten worden ... het zijn enkele van de gegevens die in het register van de verwerkingsactiviteiten moeten staan dat verplicht gehouden moet worden en op verzoek ter beschikking van de toezichhoudende autoriteit⁴ gesteld moet worden door ondernemingen en organisaties die meer dan 250 personen in dienst hebben en in bepaalde precieze gevallen ook wanneer ze minder dan 250 personen in dienst hebben.

Inbreuk in verband met persoonsgegevens

De Europese wetgever heeft vastgelegd welke maatregelen genomen moeten worden in geval van een inbreuk in verband met persoonsgegevens (bv. hacking). De AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke deze inbreuk zonder onredelijke vertraging en, indien mogelijk, uiterlijk 72 uur nadat hij er kennis van genomen heeft aan de toezichhoudende autoriteit moet melden, tenzij het niet waarschijnlijk is dat de inbreuk in verband met persoonsgegevens een risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. Wanneer de inbreuk waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen, moet ook de betrokkene onverwijld op de hoogte gesteld worden van de inbreuk.

Sancties en onderzoeksbevoegdheden

Indien de bepalingen van de verordening niet nageleefd worden, kunnen de door de nationale wetgevers aangestelde toezichhoudende autoriteiten⁵ administratieve boetes opleggen, die in sommige gevallen tot 20 miljoen euro kunnen bedragen (of, in geval van een onderneming, tot 4 % van de jaaromzet indien dat

---

⁴ Op 23 augustus 2017 werd een wetsontwerp tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit ingediend bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Doc. 54-2648). Het wetsontwerp creëert de Gegevensbeschermingsautoriteit, als rechtspolvoelger van de bestaande Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, en kent haar de competenties, taken en bevoegdheden toe die aan de toezichhoudende autoriteit toegekend worden door de AVG.

⁵ Zie bovengenoemd wetsontwerp nr. 54-2648.

cijfer hoger is). Deze boetes moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. De Europese wetgever geeft de lidstaten bovendien de mogelijkheid om te bepalen of en in hoeverre administratieve geldboeten opgelegd kunnen worden aan in die lidstaat gevestigde overheidsinstanties en overheidsorganen.

Als nationale toezichthoudende autoriteit beschikt de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer over diverse onderzoeksbevoegdheden die in de verordening opgesomd worden. Naast de bovengenoemde sancties kan de toezichthoudende autoriteit diverse corrigerende maatregelen nemen, gaande van een waarschuwing tot het verbieden van de verwerking.

Intrekking van Richtlijn 95/46/EG en toepassing van de nieuwe verordening

Deze verordening schrapt de vroegere richtlijn 95/46/EG betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens met ingang van 25 mei 2018. Vanaf die datum zijn de nieuwe bepalingen direct van toepassing in alle lidstaten. Aangezien het om een verordening gaat, is er geen omzetting naar nationaal recht noodzakelijk om deze verordening toe te passen. Maar dat betekent uiteraard niet dat het Belgisch recht, en in het bijzonder de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer, niet aangepast zal moeten worden⁶.

Moeten plaatselijke besturen zich ongerust maken nu de deadline van 25 mei 2018 nadert?

Gezien de vele taken van de plaatselijke besturen en hun directe impact op de burger, spreekt het voor zich dat de kwestie van de gegevensbescherming van groot belang is voor hen. Daarom heeft Brulocalis in oktober 2017 een opleiding gewijd aan dit thema, zodat de plaatselijke besturen vertrouwd werden met de nieuwe wetgeving. Door de plaatselijke besturen bij te staan in deze kwestie rond de persoonlijke levenssfeer, wil Brulocalis ze helpen met de uitvoering van de nieuwe procedures, zodat ze probleemloos de deadline van mei 2018 halen. In ieder geval kan de lezer ook het gedetailleerde thematische dossier raadplegen dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer opstelde over deze problematiek⁷.

Wettelijke basis

- Verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), P.B.E.U., 4 mei 2016, L119/1-88 (inforum 300861)
- Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, P.B.E.U., 23 nov. 1995, L281/31-50 (inforum 245988)
- Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S. 18 maart 1993 (inforum 50479)

⁶ Het wetsontwerp nr. 54-2648 heeft specifiek betrekking op de organisatie van de Gegevensbeschermingsautoriteit. Er zou bij de Kamer ook een ander wetsontwerp ingediend worden over de principes voor gegevensverwerking. Toen dit artikel geschreven werd, was dat wetsontwerp nog niet ingediend.

⁷ <https://www.privacycommission.be/nl/algemene-verordening-gegevensbescherming-0>